

Вирішення цих завдань сприяло досягненню головної мети виховання – формування вихованої особистості згідно з ідеалом кримськотатарського народу, який не суперечить загальнолюдським цінностям.

У процесі організації виховної роботи з кримськотатарськими дітьми молодшого шкільного віку етнопедагогіка розглядається як один з інструментів побудови на етнокультурній основі широкої загальної освіти, що веде до оволодіння цінностями не тільки культури рідного народу, але й інших народів. Особлива увага приділяється навчанню, що виховує, при якому досягається органічний зв'язок між придбанням учнями знань, умінь, навичок, засвоєнням досвіду творчої діяльності і формуванням емоційно-ціннісного ставлення до засвоюваного навчального матеріалу.

Висновки... Отже, кількісні і якісні показники, які були отримані в кінцевих результатах експериментальної роботи та виразилися, перш за все, у підвищенні рівня вихованості молодших школярів (визначених нами як високий і достатній в середньому на 23%), в динаміці їх особистісного вдосконалення, оволодінні ними знаннями про національну спадщину свого народу, підвищенні інтересу до вивчення історії та культури кримських татар, свідчать про оптимальність розроблених нами педагогічних умов ефективного виховання учнів початкової школи з використанням системи засобів етнопедагогіки кримськотатарського народу. Подальшого дослідження вимагає розробка методичних рекомендацій педагогам щодо етновиховної роботи з учнями початкової школи.

Список використаних джерел та літератури:

1. Євтух В. Вступ до етнопедагогіки: навч. посібник / В. Євтух, А. Марушкевич, Н. Дем'яненко, В. Чепак ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : ВПЦ „Київський ун-т”, 2004. – 88 с.
2. Зарединова Э. Р. Формирование нравственно-ценностных взаимоотношений родителей и детей младшего школьного возраста в современной крымскотатарской семье : дис... канд. пед. наук : 13.00.07 / Зарединова Эльвира Рифатовна ; Институт проблем воспитания АПН Украины. – К., 2004. – 253 л. – Библиогр. : с. 178-203.
3. Лысаков А. А. Проблема личного примера и авторитета родителей в воспитании детей : автореф. дис. на соиск. учен. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 „Теория и история педагогики” / А. А. Лысаков. – М., 1973. – 29 с.
4. Мустафаева З. И. Воспитание дошкольников средствами этнопедагогике в крымскотатарских семьях : дис ... канд. пед. наук : 13.00.08. / Мустафаева Зюре Исмаиловна. – К., 2001. – 199 с. – Библиогр. : с.159-179.
5. Хайрулдинов М. А. Этнопедагогика крымскотатарского народа : [моногр.] / М. А. Хайрулдинов. – К. : Наук. світ, 2002. – 335 с.

Аннотація

З.Р.Асанова

Педагогические условия воспитания учащихся младшего школьного возраста средствами этнопедагогике крымскотатарского народа

В статье обосновывается оптимальность разработанных автором педагогических условий воспитания учащихся младшего школьного возраста с использованием системы средств этнопедагогике крымскотатарского народа.

Ключевые слова: *воспитание младших школьников, средства этнопедагогике.*

Summary

Z.R.Asanova

Pedagogical Conditions of Upbringing of Primary School Children by Means of Ethnopedagogy of the Crimean Tatar People

The article explains the optimality of developed by the author pedagogical conditions of upbringing of pupils of primary school by means of ethnopedagogy of the Crimean Tatar people.

Key words: *primary pupils upbringing, means of ethnopedagogy.*

Дата надходження статті:

„8” вересня 2010 р.

УДК 371.134: 811.1/.2 + 81`24 (045)

М.Г.БАБІЧЕВА,

викладач

(м.Хмельницький)

Формування професійної компетентності вчителя іноземної мови в умовах полікультурного простору

У статті розглядаються актуальні проблеми формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови в умовах поліетнічного і полікультурного простору.

Ключові слова: *полікультурне суспільство, нова освітня парадигма, професійна компетентність, поліетнічний простір, психолого-педагогічна компетенція.*

Постановка проблеми в загальному вигляді... У сучасному світі глобалізація пронизує усі сфери суспільного життя. Поглиблюється економічний і політичний взаємозв'язок народів, що безперечно посилює взаємодію їх культур.

Тому однією з найбільш актуальних проблем педагогічної теорії і практики є полікультурна освіта майбутніх педагогів. Сьогодні ця проблема розглядається світовим співтовариством як нова освітня стратегія, яка є спрямованою на розв'язання суперечностей сучасної цивілізації. Ці протиріччя пов'язані, передусім, із прагненням країн до об'єднання, обміну та більшої відкритості, і одночасно спрямовані на збереження колективної пам'яті, раціональних традицій, культурної самобутності. Підготовка молодих педагогів до ефективної діяльності в умовах поліетнічного та полікультурного суспільства є на сьогодні пріоритетними завданнями у документах ООН, Ради Європи, ЮНЕСКО. У зв'язку із зміною в Україні освітньої парадигми, актуальність підготовки молоді до життя у нових соціокультурних умовах викликає широкий інтерес до розробки концепції полікультурної освіти, що відображено в основних державних документах України у галузі освіти: Державній програмі „Освіта” Україна XXI століття (1994 р.), „Концепції 12-річної освіти”, „Концепції суспільного виховання” (2000 р.), Національної доктрини розвитку освіти (2002 р.) [6, с.10].

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Проблема професійної компетентності вчителя вивчається в Україні та ближньому зарубіжжі в контексті загальнопедагогічної та психологічної підготовки вчителя, його педагогічної культури (Н. Д. Хмель, В. О. Кан-Калік), готовності до педагогічної діяльності, підготовки вчителя у системі безперервної педагогічної освіти (Є. С. Барбіна, І. А. Зязюн). Українські вчені та дослідники вивчають також питання сучасних підходів до вивчення і викладання іноземних мов (Т. Артемчук), індивідуалізацію мовної підготовки студентів в педагогіці Великобританії (І. Шестопалова), в сфері туризму (Л. Кнодель), соціокультурного компонента освіти (В. Топалова, А. Айзікова, О. Першунова та ін.).

Формулювання цілей статті... Метою статті є визначення головних аспектів формування професійної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови.

Виклад основного матеріалу... У зв'язку із зміною освітньої парадигми, змінюється і замовлення у сфері вищої освіти. Однією із головних цілей цього суспільного замовлення є підготовка спеціалістів, які не тільки володіють високим професіоналізмом, але й здатні приймати рішення в умовах полікультурного суспільства. У зв'язку з цим невід'ємною складовою процесу навчання іноземної мови стає вивчення професійної етики. Вирішальне значення набуває знання національно-культурних розбіжностей у поведінці, манері спілкування, звичаях та традиціях народів. Саме тому цілісна система вузівської підготовки з іноземної мови має включати вивчення особливостей міжкультурного спілкування [9, с.118; 3, с.26; 2, с.25]. Але, окрім лінгвістичних категорій, студенти змушені засвоювати норми та правила іншої культури, оскільки стереотипи мислення людей певної національності є такими, що проявляються через мову, граматику, лексику, фразеологію, синтаксис.

Тому основним завданням є формування в студента цілісного поняття про світ, що охоплює, окрім професійної, особисту та суспільну сфери. Для досягнення гармонійного, професійного, культурного, особистісного зростання в умовах полікультурного суспільства Рада Європи, рекомендує запровадження професійно-орієнтованих мовних курсів на всіх рівнях професійної освіти, наголошує на поєднанні професійного та загального компонентів, що розширюють зміст курсу іноземних мов. У цьому контексті у Рекомендаціях Ради Європи нового змісту набули і цілі навчання [5, с.21; 4, с.4]. Згідно з ними практичною метою навчання є формування комунікативної іншомовної компетенції студента; освітня мета полягає у формуванні навчальної компетенції; виховна – у формуванні толерантності, здатності розуміти інший спосіб життя, бачити спільне і відмінне у культурах, готовності практично використовувати іноземні мови; розвиваюча полягає у виробленні здатності до соціальної взаємодії, творчості, інтелекту, позитивного ставлення та бажання опанувати іноземні мови.

Саме тому одним із провідних принципів сучасного навчання іноземних мов є міжкультурний. Міжкультурний компонент навчання іноземних мов впливає на професійно-орієнтоване навчання іноземної мови: професійну кваліфікацію та особистісне зростання. На важливість внесення міжкультурного або кроскультурного компонента до уніфікованого процесу навчання в Європі наголошується у Білій Книзі Європейського Союзу з освіти та підготовки: „Викладання та вивчення: назустріч суспільству, що вчиться”.

Розглянемо професійну компетентність майбутнього вчителя іноземної мови як багатофункціональну та ієрархічно вибудовану систему, що формується у процесі навчання у вищому навчальному закладі та забезпечує викладання іноземною мовою на професійному рівні як засобом передачі іншомовних знань, умінь і навичок у галузі лінгвістики.

Під професійною компетентністю ми розуміємо особистісні можливості учителя, що дають змогу самостійно і ефективно реалізувати цілі педагогічного процесу, це єдність його теоретичної і практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності, що включає в себе певний набір компетенцій.

Психолого-педагогічна компетенція складається зі знань методологічних основ і категорій педагогіки, закономірностей соціалізації і розвитку особистості, з законів вікового анатомо-фізіологічного і психічного розвитку дітей, підлітків, юнацтва. Однією їх найголовніших компетенцій є комунікативна. Вона охоплює мовну, мовленнєву та соціокультурну компетенції [1, с.83].

У зв'язку з цим підвищення ефективності навчання іноземної мови вимагає від викладачів нових підходів, розробки сучасних і досконалих форм та методів, прийомів роботи. Для того, щоб вивчення іноземної мови було захоплюючим і цікавим, доцільно використовувати практичну роботу, педагогічні ситуації із застосуванням різного виду спілкування, у яких здійснюється розвиток мовленнєвих умінь студента. Особливе місце займає ігрова форма навчання іноземної мови, яка являє собою вдале нововведення останніх років. В рольових іграх розвиваються такі якості, як цілеспрямованість, самостійність, ініціативність, динамічність, продуктивність мислення. Для мислення є характерним емоційність атмосфери, здорової конкуренції, азарт. Соціокультурний компонент професійної компетентності проявляється у розумінні сутності соціальних процесів, громадській відповідальності, усвідомленні значущості майбутньої професійної діяльності [7, с.39-40; 8, с.53].

Відповідно до логіки педагогічного процесу навчання у вищому навчальному закладі має бути організовано так, щоб активізувати механізм особистісного і комунікативного розвитку кожного студента. Це можливо за умови використання особистісно і комунікативно орієнтованих засобів і методів організації навчального процесу: навчання у співпраці, формування позитивних образів „Я”, створення ситуацій успіху, формування суб'єктно-об'єктних стосунків між викладачем і студентом, залучення до проектування, використання інтерактивних технологій. Такі форми організації навчального процесу, як діалог, полілог, рольові ігри, творчі і групові форми роботи, тренінги, круглі столи, колоквиуми тощо, створюють атмосферу співтворчості і радості від власного успіху.

Висновки... Таким чином, формування професійної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови в умовах полікультурного суспільства здійснюється завдяки застосуванню комунікативно-орієнтованих технологій, шляхом гуманістичного, особистісного, комунікативного та інших підходів у навчанні шляхом формування навичок міжкультурного спілкування.

Отже, педагогічна освіта з урахуванням полікультурного компоненту є процесом і результатом становлення майбутнього вчителя іноземної мови, що дозволяє йому піднятися на новий більш високий рівень у сфері пізнання, розвитку особистості, її ціннісних орієнтацій, соціального життя, мирного співіснування і взаємного збагачення культур, що в єдності дій забезпечує створення професійного життєвого плану й формування конкурентоспроможності спеціаліста.

Список використаних джерел та літератури:

1. Грищенко В. Н. Концепция компетентного подхода и процесс воспитания в высшей школе / В. Н. Грищенко // Высшее образование сегодня. – 2008. – № 2. – С. 81–84.
2. Иванова А. В. Развитие познавательного интереса студентов вуза в современных социокультурных условиях / А. В. Иванова, А. П. Иванова, Л. А. Дарбасова // Высшее образование сегодня. – 2008. – № 2. – С. 25–26.
3. Имамметдинова Р. Я. Пути оптимизации развития педагогических способностей будущего учителя в педагогическом вузе / Р. Я. Имамметдинова // Высшее образование сегодня. – 2008. – № 1. – С. 25–28.
4. Кузьмин М. Н. Образование в условиях полиэтнической и поликультурной России / М. Н. Кузьмин // Педагогика. – 1999. – № 6. – С. 3–11.
5. Лукьянчук Л. А. Программа формирования профессиональной педагогической компетентности у магистрантов технического вуза – будущих педагогов / Л. А. Лукьянчук // Высшее образование сегодня. – 2008. – № 1. – С. 20–23.
6. Орієнтовний зміст формування особистості учня: основи концепції / укл. Розенберг А. Я. – Кіровоград : КДПІ, 1992. – С.16.
7. Полякова Е. И. Рольовые игры как средство стимулирования у студентов интереса к освоению опыта межкультурного взаимодействия / Е. И. Полякова // Высшее образование сегодня. – 2008. – № 2. – С. 39–41.
8. Серёгина Г. А. Модельные представления о личности выпускника педагогического вуза / Г. А. Серёгина // Высшее образование сегодня. – 2008. – № 1. – С. 51–54.
9. Сідун М. Формуючи професійну компетентність учителя іноземної мови початкової школи / М. Сідун // Іноземні мови. – 2008. – № 1. – С. 118–124.

Аннотація

М.Г.Бабичева

Формирование профессиональной компетентности учителя иностранного языка в условиях поликультурного пространства

В статье рассматриваются актуальные проблемы формирования профессиональной компетентности будущего учителя иностранного языка в условиях полиэтнического и поликультурного пространства.

Ключевые слова: поликультурное общество, новая образовательная парадигма, профессиональная компетентность, полиэтническое пространство, психолого-педагогическая компетенция.

Summary

M.G.Babicheva

Formation of the Foreign Language Teacher Professional Competence under the Conditions of Polycultural Space

Topical problems of formation of the future foreign language teacher professional competence under the conditions of polyethnic and polycultural space have been considered in the article.

Key words: polycultural society, new educational paradigm, professional competence, polyethnic space, psychopedagogical competence.

Дата надходження статті:

„10” червня 2010 р.